
Anvisningar för tagning av urinprov på vård- och undersökningsavdelning

(U-BaktVi 1155, U-BaktEVi 1787, U-Solut 1940, U-KemSeul 1881, U-Prot 2519, U-Krea 2145, U-AlbKre 4511, U-Mg 2305, U-Pi 1433, U-Urea 2890, U-Uraat 2886, U-Amyl 1080, U-CtGcNhO 4816)

Provtagningspunkt, förberedelser

Det mest lämpliga urinprovet för grundutredning av sjukdomar i urinvägarna är morgonurinprov eller därefter följande urin sedan patienten avhållit sig från att urinera i minst 4 timmar. Symtomgivande urinvägsinfektion kan dock undersökas också på urinprov som getts dagtid. Ett pålitligt resultat förutsätter omsorgsfull tvätt! Se skild anvisning för tvätt (Hoito-ohjeet.fi [Hur du tar urinprov](#)).

Provtagningsätt

Det vanligaste provet är mittstråleprov. Urinprov kan också tas med engångskatetrering, med permanent kateter, blåspunktion, från cystofix, nefrostomi (höger och vänster), blåssubstitut och specialanpassad blöja ("urinkudde"). Observera att prov som tagits från blöja inte lämpar sig för analys med partikelräknare! Därför är urinuppsamlingspåse att föredra.

Provtagningsutrustning

Du får ta urinprov endast i provtagningskärl som getts från laboratoriet eller vårdenheten. Urinprov som tagits i burk hemifrån kan inte användas och urinen kan inte undersökas i laboratoriet!

Provtagningsset för vakuumprovtagning (Becton Dickinson Vacutainer system) (sidan 2, figur 1)

1. Burk för urinprov med fast spets i locket för överföring av provet.
2. Vakuurrör, 10 ml, av plast med olivgrön kork, innehållande konserveringsmedel. Röret är främst avsett för bakterieodling av urinprov (U-BaktVi, U-BaktEVi) och för partikelräkning (U-Solut).
3. Vakuurrör, 10 milliliter, av plast med beige kork, utan konserveringsmedel. Röret är främst avsett för kemisk sållning av urinen (U-KemSeul).
 - När patienten ska hämta med sig ett urinprov som hen tagit hemma, får hen med sig ett provtagningsset som innehåller provtagningsredskap samt en skriftlig anvisning för rätt provtagningsteknik.

- Om andra kemiska urinundersökningar än de som behövs för grunddiagnostik ordinerats, ska patienten få med sig ett (1) vakuumburk på 4 millimeter med beige kork och utan konserveringsmedel för varje sådan undersökning (sidan 4, figur 5).

Kvaliteten på urinproven blir bäst, när provrören används enligt instruktionerna. Detta gör laboratorieprocessen smidigare och ökar inte heller inte kostnaderna.

Rekommendationer för provrör enligt urinundersökning

- **U-KemSeul (1881)** 1 stycke beige provrör utan konserveringsmedel.
- **U-BaktVi (1155), U-BaktEVi (1787)** 1 stycke olivgrönt provrör för längre förvaring.
- **U-Solut (1940)** 1 stycke olivgrönt provrör för längre förvaring.
- **U-Tutk-Ped (11817)** 1 stycke olivgrönt provrör för längre förvaring och 1 stycke beige provrör utan konserveringsmedel.

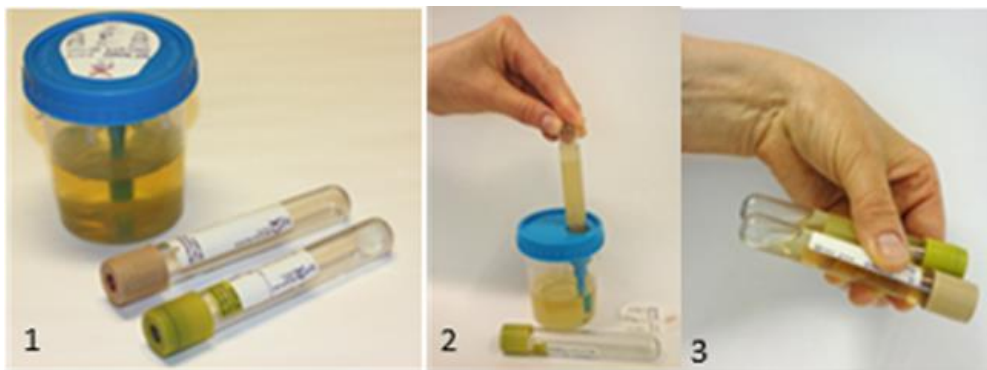
Överföring av urinprov från provtagningsburk med adapter till vakuumprovör

Överför provet/proven genast efter provtagningen från burken till provröret/provrören. Om urinprovet står ens en kort stund efter provtagningen, ska urinprovet i burken blandas väl innan det överförs till provröret/provrören. I detta fall blandas urinen genom att vända lugnt på bruken 5–8 gånger. Burken får inte skakas.

Observera: Öppna inte korkarna på provrören!

Hur urinprovet överförs från burken till provröret/provrören

1. Ställ burken med urinprovet på bordet.
2. Avlägsna dekalen på burklocket och tryck varje provrör med korken före mot nålen ända till burkens botten. Urin flödar nu in i röret.
3. Vänta tills provröret är fyllt till övre kanten av etiketten och ingen urin längre flödar in i provröret (Figur 2).
4. Blanda innehållet i provrören genom att lugnt vända röret uppochner 8–10 gånger (Figur 3). Nu blandar sig konserveringsmedlet med urinprovet. **Skaka inte rören.**

Figur 1 Provtagningsset för urinprov

Figur 2 Hur urinprovsvrören fylls

Figur 3 Hur rören blandas

Överföring av urin från öppen burk till vakuumrör

Du kan överföra urinprov också från öppen provtagningsburk eller urinpåse till vakuumprovror med hjälp av en särskild adapter (Figur 4).

1. Ställ provburken på bordet.
2. Ställ adaptern så att den kommer under vätskeytan. Tryck in ett provrör i adaptern.
3. Håll adaptern kvar under vätskeytan tills röret blivit fullt – annars töms röret på sitt undertryck och fylls inte.
4. Du kan också ta urinprov från urinkateter direkt in i vakuumrör med hjälp av vakuumnål.

Figur 4 Urinprovror fylls med hjälp av överföringsadapter.

Provolym och hållbarhet

1. Provröret med olivgrön kork och konserveringsmedel ska fyllas åtminstone upp till minimistrecket. Röret måste vändas uppochned efter att det fyllts med urin för att konserveringsmedlet ska blandas jämnt med provet. Om röret inte fyllts till minimistrecket, kan provet inte användas för analys!
2. Om volymen av provet är litet, kan provet tas i ett mindre provrör på 4 milliliter innehållande konserveringsmedel eller i provrör utan konserveringsmedel med beige kork.
3. Observera dock provets hållbarhet vid användning av konserveringsmedelsfria provror.
 - Provet ska hela tiden förvaras i kylskåpstemperatur (+4°C).
 - Förvaringstiden för bakterieodling och partikelräkning är endast högst 4 timmar.

Hållbarheten av prover enligt provrörstyp och undersökning

- Provrör med olivgrön kork och konserveringsmedel (Becton Dickinson):
 - U-KemSeul: 8 timmar i rumstemperatur
 - U-BaktVi, U-BaktEVi: 1 dygn i rumstemperatur
 - U-Solut: 1 dygn i rumstemperatur
- Provrör med beige/gul kork utan konserveringsmedel:
 - U-KemSeul: 8 timmar i rumstemperatur eller 1 dygn i +4 °C
 - U-Solut: 4 timmar i +4 °C (Om provet har kylts direkt efter provtagningen.)

- U-BaktVi, U-BaktEVi bakterieodling i skål: 1 dygn i +4 °C
- sållning av odlingsresultaten med partikelräknare: 4 timmar i +4 °C

Märkning av provrören

1. Provrören ska alltid märkas med patientens namn, personnummer, provtagningsdatum och tidpunkt. I följande urinundersökningar behövs också ytterligare förhandsinformation:
 - U-BaktVi: Orsak till provtagning, hur länge har urinen stått i urinblåsan, provtagningsätt, har patienten en konstgjord urinblåsa, är patienten bärare av resistent bakterier, användning av mikrobiäläkemedel.
 - U-BaktEvi: Provtagningsätt, är patienten bärare av resistent bakterier, användning av mikrobiäläkemedel.
 - U-Solut: Har patienten en konstgjord urinblåsa.
 - U-KemSeul: Provtagningsätt, har patienten en konstgjord urinblåsa, hur länge har urinen stått i urinblåsan, är patienten bärare av resistent bakterier.
2. På enheter där det är möjligt, utskrivs adb-dekaler med streckkod för anteckning av provtagningsuppgifter. Dekalen fästs på provröret så att streckkoden löper vertikalt på en höjd som ligger på etikettens övre kant.

Andra urinprov

Becton Dickinsons vakuumprovror på 4 milliliter med beige kork som saknar konserveringsmedel (figur 5) används för kemiska undersökningar. För varje undersökning behövs var sitt provror!

- Exempel
 - U-Prot (protein)
 - U-Mg (magnesium)
 - U-Krea (kreatinin)
 - U-Pi (fosfat)
 - U-Uraat (urat)
 - U-Urea (urea)
 - U-Alb/Kre (albumin-kreatininförhållande)
 - U-Amyl (amylas)

Figur 5 Vakuumurinprov rör på 4 milliliter utan konserveringsmedel.

Transportrör för klamydia- och gonorréprov

U-CtGcNhO

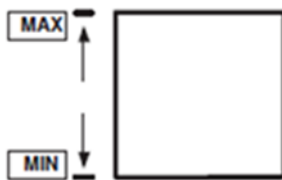
Proven tas i separat transportprovör. **Se skild anvisning för provtagningen:** ([Hoito-ohjeet.fi](https://hoito-ohjeet.fi) [Klamydia- och gonorréprov på urin](https://hoito-ohjeet.fi))

1. Öppna provtagningsförpackningen.
2. För provtagningen behöver du transportröret och pipetten som finns i förpackningen (Figur 6). I förpackningen ingår en provtagningssticka som du inte behöver.

Figur 6 Transportrör och pipett.

3. Transportröret innehåller vätska som du inte får slänga bort.
4. Öppna transportrörets kork och använd pipetten för att överföra urin ovanpå vätskan i röret så att **vätskeytan i röret stiger till området mellan de två svarta strecken som du ser på rörets sida** (figur 7).

Figur 7 Nivån av vätskeytan efter överföring av urinprovet

5. Förvara transportröret i rumstemperatur och leverera provet till laboratoriet senast **nästa dag**.

Provrörens hållbarhet och kassering av burkar, provrör och adapterer

1. På vakuurnrören anges sista användningsdatum. Efter detta datum får dessa rör inte användas.
2. Alla provtagningsföremål får kasseras med vanligt blandavfall.

Referenser

ÅUCS Laboratoriens undersökningsinstruktionsbok [Ohjekirja Tyks Laboratorioiden tutkimusohjekirja](https://hoito-ohjeet.fi)

ÅUCS Laboratoriens patientanvisningar [Hoito-ohjeet.fi Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri](https://hoito-ohjeet.fi)

ÅUCS Laboratoriens patientanvisningar [Hoito-ohjeet.fi Virtsan klamydia- ja tippurinäyte](https://hoito-ohjeet.fi)

ÅUCS Laboratoriens patientanvisningar [Hoito-ohjeet.fi Hur du tar urinprov](https://hoito-ohjeet.fi)

T ÅUCS Laboratoriens patientanvisningar [Hoito-ohjeet.fi Albumin-kreatininförhållandet i urin](https://hoito-ohjeet.fi)

Granskad 28.12.2022 arbetsgruppen för preanalytik